

Nordens äldreorganisationer biter ifrån

I de nordiska länderna har vi länge varit stolta över vårt välfärdssystem och vår förmåga att tillhandahålla en högkvalitativ och tillgänglig hälso- och sjukvård till våra invånare.

Vår välfärdsmodell där vård ges efter behov, har länge lyfts som en förebild för resten av världen. Få andra länder har ett lika bra och välutvecklat ekonomiskt skyddsnät, styrda av värderingar om allas lika värde och lika möjligheter.

Den nordiska välfärdsmodellen har lyckats väl med att jämna ut de ekonomiska ojämlikheterna bland invånarna. Men tandvården har inte riktigt hängtt med. Drabbas du av sjukdom i munnen måste du betala en större del själv, på ett annat sätt än för sjukdomar i resten av kroppen.

Att tänderna och munnen inte behandlas som en del av kroppen är märkligt. De är lika tätt sammankopplade som andra delar av kroppen. Konsekvenserna av att ha två separata system för tänderna och resten av kroppen är stora för både individ och samhälle.

Alla ska ha råd att ha bra tänder, inte bara de som kan betala dyra behandlingar. Idag har tandhälsan blivit en klassmarkör. Priserna är för högra, särskilt kännbart är det för utsatta grupper med en sämre ekonomi. Inte sällan tillhör många äldre den gruppen, och de som har det sämst ställt är ofta äldre kvinnor som lever ensamma.

Våra organisationer har exempel på många medlemmar som avstår tandvård av ekonomiska skäl. Vi hör berättelser om skammen över att ha dåliga tänder och att man avstår från att delta i sociala aktiviteter för att tandgluggarna man inte har råd att åtgärda syns. En del är rädda att andra ska märka att de luktar illa i munnen, när kroniska infektioner ger upphov till dålig lukt. För ytterligare andra är det ett problem att äta mat när tänderna gör ont. Sammantaget ökar alltså risken för socialt utanförskap och en sämre hälsa generellt när man tvingas prioritera ner munhälsan. För att inte tala om hur självförtroendet påverkas när man inte har råd att få den vård man så väl behöver.

Forskning visar dessutom att det finns ett samband mellan munhälsans status och andra medicinska problem. Det finns flera och tydliga studier avseende tandlossning och systemiska sjukdomar såsom diabetes och hjärt-kärlsjukdom. Den exakta orsaken är inte helt klarlagd, men det är tydligt att en bra tandvård under hela livet är betydelsefullt för den allmänna hälsan och livskvaliteten hos äldre. Genom att erbjuda ett högkostnadsskydd för tandvård så att alla kan få ta del av den efter behov, kan vi förebygga hälsoproblem och minska den ekonomiska stress som tandvårdsräkningar kan medföra.

Att göra tandvården billigare för individen är en långsiktig investering snarare än en kostnad för samhället. Genom att förebygga allvarliga hälsoproblem genom tidig och regelbunden tandvård kan samhället spara stora summor pengar på lång sikt. Färre akuta tandläkarbesök och ett minskat behov av dyra medicinska ingrepp kan resultera i ett mer hållbart och kostnadseffektivt hälso- och sjukvårdssystem. För att inte tala om vinsterna i livskvalitet för individen.

Våra åtta organisationer kräver kraftfulla politiska åtgärder för att munnen och tänderna också ska betraktas som en del av kroppen och ingå i sjukvården. Det är hög tid att ta steget mot ett högkostnadsskydd för tandvård för att främja folkhälsan och stärka jämlikheten och jämställdheten i Nordens alla länder. Detta kan i sin tur minska hälsoklyftorna.

De nordiska länderna ligger i topp i internationella undersökningar om öppenhet, tillit och lycka. Men är det något vi har lärt oss så är det att det inte går att slå sig till ro, vi behöver ständigt förbättra vår modell för att möta samtida utmaningar. Nya reformer är en förutsättning för att

bevara vår nordiska välfärdsmodell. Att införa högre subventioner av tandvård i Nordens länder skulle göra tandvården mer tillgänglig, oavsett inkomst, vilket skulle vara ännu ett steg i rätt riktning mot ett mer jämlikt samhälle. Det är ett steg som inte bara gynnar individen utan hela samhället på lång sikt. En investering i framtiden.